

KATIBA YA CHAMA CHA MADEREVA WA SERIKALI TANZANIA (CMST) TANZANIA GOVERNMENT DRIVERS UNION (TGDU)

UTANGULIZI..... 3

SEHEMU YA KWANZA

1:	JINA: Jina la chama hiki litakuwa	3
2.	ANUANI:	3
3.	MOTTO (KAULI MBIU)	3
4.	MADHUMUNI	4
5.	FASILI/UFAFANUZI.....	5

SEHEMU YA PILI

UANACHAMA NA MAADILI YA UDEREVA..... 8

6.	MWANACHAMA	8
7.	HAKI NA WAJIBU WA MWANACHAMA.....	8
8:	WAJIBU WA MWANACHAMA MAALUM	9
9:	KUANDIKISHWA UANACHAMA KAMILI	9
10:	KUKOMA UANACHAMA.....	10
11:	MAADILI YA UDEREVA.....	10

SEHEMU YA TATU

MUUNDO, VIKAO NA UONGOZI WA CHAMA..... 11

12:	MUUNDO	11
13:	TARATIBU ZA VIKAO VYA CHAMA NGAZI YA TAWI	11
14:	VIKAO VYA NGAZI YA WILAYA	12
16:	KAZI YA MADARAKA YA VIONGOZI WA NGAZI YA WILAYA.....	13
17:	NGAZI YA MKOA.....	14

18:	VIKAO VYA MKOA	15
19.	WAJIBU WA VIKAO VYA MKOA	15
20:	KAZI NA MADARAKA YA VIONGOZI WA MKOA.....	15
21:	NGAZI YA TAIFA.....	16
22.	TARATIBU ZA VIKAO VYA TAIFA	16
23:	WAJIBU WA VIKAO VYA TAIFA.....	17
24:	KAZI NA MADARAKA YA VIONGOZI WA TAIFA.....	18
25.	WADHAMINI WA CHAMA.....	19
26:	VITENGO.....	19
27:	TARATIBU ZA KUITISHA VIKAO.....	19
28.	UCHAGUZI WA VIONGOZI NA MUDA WAKE.....	20
29.	WATUMISHI WA CHAMA.....	20

SEHEMU YA NNE

FEDHA NA MALI ZA CHAMA	21
30. MAPATO	21
31. MATUMIZI YA FEDHA ZA CHAMA	21
32. TARATIBU ZA UTUNZAJI WA FEDHA	22
33. BAJETI YA CHAMA YA MWAKA.....	22
34. MALI ZA CHAMA.....	22

SEHEMU YA TANO

MENGINEYO.....	23
35. KUPIGA KURA.....	23
36. UTATUZI WA MIGOGORO.....	23
37. AKIDI.....	23
38. TAFSIRI YA KATIBA	23
39. MABADILIKO YA KATIBA	23
40. KANUNI ZA CHAMA	24
41. MUDA WA KUKAIMU.....	24
42. KUFUKUZWA UANACHAMA.....	24
43. KUJAZA NAFASI ZILIZOWAZI ZA UONGOZI	24
44. TAWI LA WAFANYAKAZI WA CHAMA.....	25
45. KUUNGANA AU KUUNDA SHIRIKISHO	25
46. KUFUTA CHAMA CHA MADEREVA WA SERIKALI TANZANIA	25

UTANGULIZI

SEHEMU YA KWANZA

KWA KUWA

Sisi madereva wa serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, tunalo jukumu kubwa la kutumia na kuongoza vyombo vya moto ili kurahisisha utendeji wa kazi za serikali kwa kusafirisha Viongozi,wafanyakazi, nyaraka na vifaa mbalimbali vya serikali kutoka sehemu moja kwenda sehemu nyingine kwa usalama na muda sahihi,kazi hiyo inampasa dereva awe wa kwanza kuamka na wa mwisho kulala.

KWA KUWA

Kazi ya udereva inahitaji uvumilivu, weledi, uzoefu, ufahamu, uadilifu, upendo, utambuzi na uamuzi sahihi katika kuongoza chombo bila kusababisha madhara yoyote.

KWA KUWA

Dereva kama raia mwingine yejote nchini, anahaki ya kupata huduma bora za kijamii, kiuchumi, na kimaslahi kama vile Afya, chakula, malazi, usafiri na huduma nyinginezo.

Kwahivyo basi sisi madereva wote kwa pamoja tumeazimia na kuungana kuanzisha chama chetu kitakachohakikisha kuwa madereva wote tunatekeleza wajibu ipasavyo na kupata haki zote tunazostahili kutoka kwa waajiri wetu, pia kusaidiana sisi kwa sisi.

1. JINA: Jina la chama hiki litakuwa

Chama cha Madereva wa Serikali ya Tanzania {CMST}

TANZANIA GOVERNMENT DRIVERS UNION (T.G.D.U)

2. ANUANI:

KATIBU MKUU

CHAMA CHA MADEREVA WA SERIKALI

MTAA - TANDIKA

WILAYA - TEMEKE

S.L.P. - 79163

SIMU - +255788929998

DAR ES SALAAM

3. MOTTO (KAULI MBIU)

“WAJIBU NA HAKI”

4. MADHUMUNI

- a) Kuendeleza, kukumbushana, kuelimishana wajibu wa viwango vya juu vya maadili, weledi, maarifa na ujuzi, pia kulinda na kudumisha hadhi ya kazi ya udereva Kwa jamii na Kwa serikali.
- b) Kusimamia, kuendeleza na kulinda maslahi ya madereva na wasaidizi wao katika serikali, kuhakikisha kuwa kuna usawa na haki za kibinadamu mahali pa kazi.
- c) Kuhimiza elimu sahihi kwa watoa huduma na mafunzo ya udereva ili kulinda hadhi ya udereva na kupunguza ajali.
- d) Kuwa kitovu cha maandiko na mafunzo ya kuwaendeleza madereva, wanachama na wananchi katika elimu na mafunzo ya kazi ya udereva na ufundi.
- e) Kuwahimiza madereva kufanya kazi yao vizuri na kuwasisitiza waoneshe mfano bora wa kazi uadilifi, tabia na mwenendo mzuri katika utumishi wa umma.
- f) Kuwakutanisha madereva mara kwa mara ili waweze kujadili maendeleo na matatizo katika maeneo yao ya kazi na kutafuta mbinu za kuyatatu, kufahamiana, kubadilishana mawazo ili kujenga utamaduni wa kujiendeleza.
- g) Kuhimiza na kuhakikisha kuwa madereva wanapata huduma zote wanazostahili za kiuchumi, kiafya, kijamii na kielimu.
- h) Kujadili na kushauriana na waajiri juu ya haki maslahi na hali nyingine zinazohusiana na mazingira ya ajira ya dereva.
- i) Kuishajuri serikali juu ya mambo mbalimbali yanayohusu maendeleo ya madereva na kupunguza ajali nchini.
- j) Kuhakikisha kuwa Mwajiri (waajiri) wanaohusika (anaehusika) wanatambua umuhimu wa chama cha madereva nchini na kuwaelimisha kuwa madereva wanahaki na uhuru wa kuijunga na chama hiki na kuwa na uhuru wa kufanya kazi bila shuruti bali kwa kufuata sheria za usalama barabarani na sheria za ajira iliyo ya haki.
- k) Kusuluhisha na kutoa malalamiko au migogoro mahali pa kazi kati ya waajiri na madereva au baina ya madereva wenyewe.
- l) Kutengeneza na kuunda sera itakayolinda hadhi ya madereva wakike kwa kutambua tabia na maumbile yao na kuhakikisha kuwa afya, haki zao zinalindwa bila ubaguzi wa ajira, likizo ya uzazi, muda wa kuingia na kutoka kazini na huduma zinginezo stahiki za dereva kwa upendeleo zaidi. Ili kuhamasisha wanawake wengi waingie kwenye fani hii, kupunguza uhaba wa ajira nchini.

- m) Kuhakikisha kuwa katika sehemu zote za kazi madereva hawapati bugudha ya kijinsia na kuhakikisha kuwa dereva amepata muda wa kupumzika na kuhakikisha kuwa dereva anafanya kazi kwa muda maalum au masaa yaliyowekwa kisheria masaa yanayozidi lazima alipwe kwa viwango vya haki.
- n) Kuhakikisha kuwa waajiri wa madereva wanazingatia na kutekeleza vyema sheria na kanuni za nchi zinazohusu kazi, pamoja na mikataba iliyopo kati ya mwajiri na madereva au chama cha madereva ili mradi sheria hizo zinazingatia **HAKI**.
- o) Kuwaelimisha wanachama juu ya maswala yote yanayohusiana na ajira zao ikiwa ni pamoja na kuwapa ushauri wa kisheria unapohitajika.
- p) Kuhakikisha kwamba hakuna ubaguzi wa rangi, kabilia, dini, undugu, hali au jinsia baina ya wanachama na watu wengine katika ajira na kwenye uongozi wa chama.
- q) Kuwa na uhuru wa kushirikiana na kushauriana na vyama vingine vya wafanyakazi ndani na nje ya nchi.
- r) Kuwekeza katika vtega uchumi vitakavyoboresha ustawi wa chama na wanachama kama vile kuanzisha chuo na vyuo vya udereva, majengo ya kupangisha n.k.
- s) Kutengeneza na kutetea sera itakayolinda hadhi ya madereva watakao umia kazini au kustaafu au kufukuzwa kazi kwa uonevu, kuhakikisha kuwa haki na sheria inafuatwa na kumtetea hata mahakamani ikibidi. Pia aliye umia kazini kuhakikisha kuwa analipwa fidia

5. FASILI/UFAFANUZI

Mahali popote ambapo maneno yanayotamka chini yametumika katika katiba hii, yana maana au ufanuzi au fasili iliyotolewa juu yake ama iliyotolewa kisheria iwapo kuna sheria yoyote nchini kuhusiana nayo.

1. **BARAZA LA WADHAMINI:** ni chombo cha wadhamini wa chama
2. **BENDERA YA CHAMA:** Alama ya chama ni yenyе rangi nyeupe
3. **CHAMA:** chama cha madereva wa Serikali nchini (C.M.S.T) au Tanzania Government Drivers union (T.G.U.D) kwa lugha ya kiingereza.
4. **DEREVA:** Ina maana ya mfanyakazi yejote mwenye taaluma na mafunzo ya udereva na mwenye leseni ya kuendeshea gari au vyombo vya moto iliyokubalika kisheria.
5. **KANUNI:** Ni Taratibu zinazotafsiri katiba na kutoa mwongozo na utekelezaji wa katiba ya chama.
6. **KATIBA:** Kanuni za msingi ambazo kwanzo chama kinaendesha shughuli zake.
7. **KATIBU MKUU:** Mtendaji mkuu wa chama kitaifa na kimataifa.

8. **KATIBU:** Mtendaji mkuu wa shughuli za chama katika ngazi ya mkoa, wizara au Wilaya.
9. **KIONGOZI:** Mwanachama yoyote aliyechaguliwa au kuteuliwa na wanachama kushika nafasi yoyote ya uongozi katika chama.
10. **MAHALI PA KAZI:** Ni sehemu yoyote anayofanya kazi dereva ambapo analipwa haki zake bila kuonewa wala kupunjwa.
11. **MAKAMU MWENYEKITI:** Msaidizi wa Mwenyekiti wa chama
12. **MFANYAKAZI:** Mtu aliyeingia katika makubaliano au mkataba wa maandishi na chama ili kufanya shughuli za chama kwa niaba ya wanachama.
13. **MGOGORO:** Kuwepo hali isiyokuwa ya maelewano kati ya mwajiri na mwajiriwa au wafanyakazi kuhusu ajira.
14. **MJUMBE** mwakilishi wa wanachama katika vikao vyote vya chama katika eneo lake.
15. **MKATABA WA HIARI:** Ina maana ya maelewano yaliyoafikiwa kuhusu haki na maslahi kati ya mwajiri na mfanyakazi au chama chake kwa niaba ya wanachama au mwanachama.
16. **MKOA:** Ni ngazi ya tatu (3) toka tawi Kama itakavyoamuriwa na baraza kuu
17. **MTENDAJI:** Ina maana mtumishi yeyote anayefanya kazi nyingine katika ofisi ya chama au miradi ya chama lakini yehe anaweza asiwe dereva.
18. **MWAJIRI:** Ina maana serikali kwa ujumla yaani serikali kuu, serikali za mitaa, mashirika ya umma, mamlaka ya serikali na wakala wa Serikali mbayo imeingia katika makubaliano/mkataba wa maandishi na dereva kwa madhumuni ya kumtenda kazi kwa kutoa fidia au malipo ya ajira au mshahara.
19. **MWANACHAMA:** Ni dereva wa Serikali, Mwanachama anayetoa ada kila mwezi, dereva mtiifu, mkufunzi lakini awe anafanya au aliwahi kufanya kazi serikalini na kuthibitishwa na chama.
20. **MWEKA HAZINA MKUU-** Mtunza fedha Mkuu wa chama.
21. **MWEKAHAZINA:** Mtunza fedha wa chama katika ngazi husika.
22. **MWENYEKITI WA TAIFA WA CHAMA:** Ni kiongozi mkuu wa chama
23. **NAIBU KATIBU :** Msaidizi wa katibu wa chama.
24. **SERA:** Ni dira ya chama inayotoa mwelekeo na mwongozo wa shughuli zote za chama.
25. **TAIFA:** Ina maana Tanzania
26. **TAWI:** Ni ngazi ya mwanzo ya chama mahali pa kazi kwa mfanyakazi,

27. **VITENDEA KAZI:** Ni kifaa chochote anachotumia dereva kutekeleza kazi yake ya udereva mfano gari, mitambo, pikipiki na vinginevyo.
28. **WADHAMINI:** ni wanachama kamili waaminifu waliochaguliwa na mkuu wa Taifa na kupewa dhamana ya kuwa wasimamizi wa mali na fedha za chama kwa niaba ya chama.
29. **WANACHAMA WASTAAFU:** Ni madereva walioitumikia serikali mpaka kustaafu kwao hata kama wanafanya kazi kwa mkataba sehemu nyingine baada ya kustaafu kwao.
30. **WILAYA:** Ni ngazi ya pili toka tawi Kama itakavyoamuliwa na baraza kuu
31. **WIZARA:** Ni ngazi ya tatu kama ilivyo mkoa, makao makuu ya wizara yatakuwa na Tawi, Tasisi za wizara zilizoko karibu na makao makuu yaani mjimmoja yatakuwa ni matawi, na matawi yatakaa na kuchagua viongozi wa wilaya na mkoa lakini Tasisi zilizo mbali na makao makuu ya wizara watakuwa chini ya wilaya za kiserikali.

SEHEMU YA PILI.

UANACHAMA NA MAADILI YA UDEREVA.

6. MWANACHAMA

a. WANACHAMA KAMILI

- i. Wanachama kamili watakuwa wenyе sifa za taaaluma ya udereva (profession qualification)
- ii. Dereva mwenye leseni hai ya kuendeshea chombo cha moto kuanzia pikipiki mpaka mitambo ya serikali yaani serikali kuu, Halmashauri, Taasisi au mashirika ya Umma na mamlaka.

b. MWANACHAMA SHIRIKI

Madereva shiriki ni wale wenyе sifa zifuatazo

- i. Madereva wenyе sifa za taaluma ya udereva ambaо wanaishi na kufanya kazi nje ya jamhuri ya Muungano wa Tanzania ambako serikali ya Tanzania inafanya kazi.
- ii. Wakufunzi kwenye vyuo vya udereva vya serikali au anakazi nyingine aliyoajiriwa nayo lakini awe na leseni C1C2, C, au ana cheti cha NIT Grade two
- iii. Madereva wastaafu

c. WANACHAMA WA HESHIMA

Uanachama wa heshima utatolewa na Baraza Kuu la Taifa la C.M.S.T kwa watu maalum ambaо wametoa mchango maalum katika uanzishaji wa chama hiki, kutetea haki ya Dereva au kuchangia kiasi kikubwa katika Taaluma hii ya udereva.

d. MWANACHAMA MAALUM.

Wanachama maalumu watakuwa ni waajiriwa wa CMST.

7. HAKI NA WAJIBU WA MWANACHAMA.

(a) HAKI ZA UANACHAMA KAMILI.

- i. Kuchagua na kuchaguliwa kushika nafasi ya uongozi wa chama, mwanachama atashika nafasi moja tu ya uongozi /uwakilishi katika kipindi kimoja.
- ii. Kujiiteea na kutoa maelezo mbele ya kikao cha chama au chombo kinachohusika katika mashitaka yoyote yaliyotolewa dhidi yake.
- iii. Kukata rufaa ya kwenda katika kikao cha juu zaidi cha chama endapo mwanachama hakuridhika na Uamuzi uliotolewa dhidi yake kwa matatizo ya kichama, rufaa itaendele katika Baraza la juu zaidi.
- iv. Baraza kuu la Taifa litakuwa na mamlaka ya kuonya, kusimamisha na kutoa mapendekozo kwa mkutano mkuu wa Taifa kwa Uamuzi wa mwisho.
- v. Kutetewa na chama kuhusu haki na maslahi yake yanayohusu kazi yake kwa mujibu wa Sheria na taratibu zilizowekwa.
- vi. Kushiriki na kufaidi matunda yote yatokanayo na shughuli za kitaaluma (Elimu), ushirika na Ustawi wa jamii zinazoendeshwa na chama kwa mujibu wa Sheria na taratibu zilizowekwa:-
- vii. Haki ya kujua mapato, matumizi kujua matumizi au uwekezaji wa chama kama upo.
- viii. Kuelimishwa kuhusu haki zake kazini kwake na kwenye chama.

(b) WAJIBU WA MWANACHAMA KAMILI

- (i) Kulipa ada ambayo ni asilimia 2% au kwa kiwango kitakachoamuliwa na Baraza la Taifa na itakatwa kwenye mshahara au itakavyoamuliwa na Baraza la Taifa.
- (ii) Kuhudhuria vikao vya chama vinavyohusika.
- (iii) Kushiriki kikamilifu katika shughuli za chama.
- (iv) Kutekeleza maamuzi ya chama.
- (v) Kujiendeleza kielimu ili kukuza taaluma ya udereva kwa uwezo wake wote na pengine kuhamia taaluma nyingine.
- (vi) Kujua haki zake.
- (vii) Kukilinda, kukitetea na kutangaza chama wakati wowote na kwa nguvu zake zote.

(c) HAKI ZA MWANACHAMA SHIRIKI

- (i) Kutetewa na chama kuhusu maslahi yake
- (ii) Kujitetea na kutoa maelezo mbele ya kikao
- (iii) Kukata rufaa
- (iv) Kushiriki na kufaidi matunda yote ya chama
- (v) Kutoa maoni na kupata taarifa mbalimbali zinazohusu shughuli za chama ikiwemo mapato na matumizi ya chama na uwekezaji wake kwa utaratibu uliopangwa.

(d) WAJIBU WA MWANACHAMA SHIRIKI

- (i) Kushauri na kutoa mawazo ya kuendeleza chama
- (ii) Kukielimisha na kukielewa chama
- (iii) Kuunga mkono juhudzi zote za chama
- (iv) Kuendeleza maadili ya kazi ya udereva

(e) HAKI ZA MWANACHAMA MAALUM

- (i) Kutetewa na chama kuhusu maslahi yake
- (ii) Kujitetea
- (iii) Kukata rufaa
- (iv) Kushiriki na kufaidi matunda ya chama
- (v) Kulipa ada ambayo ni asilimia 2% kwa mwezi kwa muda wa miaka mitatu.

8: WAJIBU WA MWANACHAMA MAALUM

- (i) Kulipa ada ambayo ni asilimia 2% kwa mwezi kwa muda wa miaka mitatu
- (ii) Kuhudhuria vikao vya chama
- (iii) Kushiriki kikamilifu katika shughuli za chama
- (iv) Kutekeleza shughuli za chama
- (v) Kutekeleza kwa uwezo wake wote kieleimu na Kiuchumi
- (vi) Kujua haki zake na kutunza siri ya chama
- (vii) Kulinda, kutetea na kutangaza chama katika mazuri.

9: KUANDIKISHWA UANACHAMA KAMILI

Kuandikishwa kuwa mwanachama lazima utimize masharti **namba 6, a, b, c, na d** na ukikubaliwa utaorodheshwa katika daftari kuu la chama kwa jina lake kamili na habari nyingine zinazomuhusu.

10: KUKOMA UANACHAMA

(a) Mwanachama atakoma uanachama wake iwapo

- i. Hatatoa ada yake kwa kipindi cha miezi sita (6) bila sababu zinazohusiana na ajira yake.
- ii. Atapoteza sifa za kifungu namba 6 a, b, c, au d na hatakuwa mfanyakazi wa kuajiriwa au kuachishwa au kufukuzwa lakini chama kijiridhishe kuwa kuachishwa au kufukuzwa kwake ni halali hata hivyo awe amepatikana na kosa la kijinai mfano wizi wa aina yoyote ile, kuua kwa kukusudia, upotevu wa mali ya Serikali au chama kwa uzembe au kusud, ugomvi wa makusudi.
- iii. Atajiuzulu au ataacha mwenyewe
- iv. Atashindwa kutimiza maadili ya udereva
- v. Atafukuzwa uanachama
- vi. Atafariki dunia
- vii. Atastaifu uanachama
- viii. Atashindwa kuhudhuria vikao/mikutano inayomhusu mara nne mfululizo bila sababu muhimu.

(b) Mwanachama akikoma uanachama hata rudishiwa ada yake lakini baraza kuu

Linaweza likaamua vinginevyo.

11: MAADILI YA UDEREVA

Mwanachama ni lazima azingatia maadili ya kazi ya udereva kama yalivyo katika Sheria za nchi ili mradi zinazingatia HAKI.

SEHEMU YA TATU

MUUNDO, VIKAO NA UONGOZI WA CHAMA

12: MUUNDO

- a) Kutakuwa na matawi ya chama katika sehemu yeyote ya kazi lakini wawe madereva wasiopungua 10
- b) Kutakuwa na mwakilishi wa chama kila sehemu ya kazi au tawiambaye atawakilisha wanachama walioyo katika tawi ambaye atajulikana kama "Mwakilishi/mjumbe" kanuni za chama zitaonyesha utaratibu wa vikao sehemu za kazi.
- c) Kuhamasisha wanachama kikamilifu katika masuala ya vyama vya wafanyakazi na taaluma ili kuleta maisha na hali bora kwa wanachama.
- d) Baraza la Taifa litatunga kanuni itakayoeleza utaratibu wa kuwachagua wawakilishi wa matawi, wilaya, mkoa na Taifa.

13: TARATIBU ZA VIKAO VYA CHAMA NGAZI YA TAWI

1. Mkutano wa tawi

- a) Mkutano mkuu wa tawi utajumuisha wanachama wote wa tawi na Viongozi wao
- b) Kamati ya utendaji au Uendeshaji ambayo itajumuisha
  - Mwenyekiti Tawi
  - Mwenyekiti Msaidizi wa Tawi
  - Katibu wa Tawi
  - Katibu Msaidizi wa tawi
  - Mweka hazina wa tawi
  - Mweka hazina Msaidizi wa tawi
  - Mjumbe mmoja.

2. Wajibu wa mkutano mkuu wa tawi

- Kupokea na kujadili taarifa ya kazi ya chama kwa kipindi cha miezi mitatu (3)
- Kupokea na kujadili taarifa ya mapato na matumizi ya fedha kwa kipindi cha miezi mitatu itakavyowasilishwa na kamati tendaji.
- Kuchagua Viongozi na wawakilishi watakao wawakilisha kwenda ngazi ya Wilaya
- Kupokea na kuthibitisha mipango ya tawi
- Kuwaondoa madarakani Viongozi waliochaguliwa wakipatikana na hatia baada ya kuwapa fursa ya kusikilizwa.
- Watakuwa wanakutana kila baada ya miezi (3)

3. Wajibu wa kamati tendaji au Uendeshaji tawi

- Kuendesha na kusimamia shughuli za chama katika tawi
- Kusimamia na kutekeleza maazimio ya vikao vya juu
- Kuthibitisha mapato na matumizi ya fedha za chama kwa kutoa taarifa kwenye mkutano mkuu wa tawi.
- Kubuni na kuandaa mpango wa kazi wa miezi mitatu au zaidi.
- Kubuni miradi ya chama na tawi na kuwasilisha kwenye mkutano mkuu.
- Kuratibu shughuli zote za chama ngazi ya tawi.
- Watakuwa wanakaa kila mwezi.

14: VIKAO VYA NGAZI YA WILAYA

- (a) Mkutano mkuu wa wanachama wote wa Wilaya, utakuwa unafanyika kila baada ya mwaka mmoja.
- (b) Baraza mkuu ngazi ya Wilaya, utakuwa na Wajumbe wafuatao:-
  - Mwenyekiti, Katibu, Mweka hazina na Mjumbe mmoja toka katika tawi kwenye Wilaya.
  - Wajumbe wa kamati ya utendaji/Uendeshaji ya Wilaya.
  - Mwenyekiti, Katibu, Mtunza hazina na Mjumbe wa Kitengo cha madereva Wastaifu katika Wilaya
  - Wajumbe wawili toka sehemu ya kazi ambayo haina tawi yaani wafanyakazi madereva ambao wako chini ya idadi ya kumi.

Mkutano mkuu wa Viongozi na wawakilishi katika ngazi ya Wilaya watakuwa wanakutana kila baada ya miezi sita (6).

- (c) Kamati ya utendaji/ uendeshaji ya wilaya, itakuwa na wajumbe wafuatao:-
  - Mwenyekiti wa Wilaya, wa chama na msaidizi wake
  - Mweka hazina wa Wilaya, wa chama na msaidizi wake
  - Mwenyekiti wa madereva Wastaifu 1

Hii kamati itakuwa inakaa kila mwezi

15: WAJIBU WA VIKAO VYA WILAYA

- (a) Mkutano mkuu wa Wilaya, la wanachama wote
  - i. Kupokea na kujadili taarifa ya kazi ya chama kwa kipindi cha mwaka moja na nusu itakavyowasilishwa na kamati tendaji ya chama ngazi ya Wilaya, Itakavyowasilishwa na katibu.
  - ii. Kupokea na kujadili taarifa ya mapato na matumizi ya fedha za chama kwa kipindi cha mwaka moja na nusu kama itakavyowasilisha na muhasibu
  - iii. Kujadili utendaji wa Viongozi wa ngazi zote tawi, Wilaya, Taasisi mkoa hadi Taifa.
  - iv. Wanaweza wakamsimamisha kazi Kiongozi wao ye yeyote.
- (b) Baraza kuu la Viongozi ngazi ya Wilaya.
Wajibu wa mukutano huu ni :-
  - (i) Kupokea na kujadili taarifa ya kazi ya chama kwa kipindi cha miezi sita itakavyowasilishwa na kamati tendaji za chama ngazi ya tawi na ngazi hiyo husika.
  - (ii) Kupokea na kujadili taarifa ya mapato na matumizi ya fedha kwa kipindi cha miezi sita kama itakavyowasilishwa kwa kamati za utendaji za matawi na Wilaya.
  - (iii) Kuchagua viongozi na wawakilishi wa ngazi ya Wilaya mkoa au Taifa.
Mfano:-
    - kuchagua Mwenyekiti wa chama wa Wilaya na Msaidizi wake
    - kuchagua mtunza hazina na Msaidizi wake
    - kuchagua Wajumbe au wawakilishi wafuatao:-

- Kitengo cha Wastaafu
- Na Mjumbe kwenda ngazi ya Taifa
- Kupokea na kuthibitisha mipango ya chama ngazi zote kuanzia tawi mpaka Wilaya
- Kuwaondoa madarakani Viongozi waliochaguliwa wakapatikana na hatia baada ya kuwapa fursa ya kusilikilizwa
- Kupanga tarehe ya mkutano mkuu wa Wilaya wa wanachama wote na agenda zake.
- Kuandaa na kutekeleza mpango/mkakati wa miezi sita au zaidi miaka mitatu
(3) mpango mkakati wa muda mfupi na muda mrefu
- Kujaza nafasi zilizowazi za uongozi wa Wilaya
- Kuendeleza na kusimamia shughuli za chama
- Kusimamia utekelezaji wa maazimio ya vikao vya juu vya chama
- Kudhibiti mapato na matumizi ya fedha za chama na kutoa taarifa kwa mkutano mkuu wa Viongozi na mkutao mkuu wa wanachama wote wa Wilaya.
- Kushughulikia maendeleo ya madereva katika maslahi yao, Elimu na Mafunzo yao madhubuti na vitendea kazi, uimarishaji wa chama, afya kazini, usafi wa mazingira yaani usafi wa gari na mengineyo.

(c)

Kamati ya Uendeshaji/tendaji Wilaya

- (i) Kuendesha na kusimamia shughuli za chama Wilaya
- (ii) Kusimamia utekelezaji wa maazimio ya vikao vya juu
- (iii) Kuthibitisha mapato na matumizi ya fedha za chama na kutoa taarifa kwa kamati ya utendaji ya Wilaya au mkutano mkuu wa Viongozi wa Wilaya.
- (iv) Kuandaa mpango kazi wa kilaa mwezi
- (v) Kuratibu shughuli zote za chama ngazi ya Wilaya
- (vi) Wajumbe wake ni .....
  - Mwenyekiti wa wilaya
  - Katibu wa wilaya
  - Mweka hazina wa wilaya
  - Mwakilishi wa kitengo cha wastaafu cha wilaya

16: KAZI YA MADARAKA YA VIONGOZI WA NGAZI YA WILAYA

(A) MWENYEKITI WA WILAYA

- (i) Kiongozi mkuu wa chama katika ngazi ya Wilaya
- (ii) Kuwa Mwenyekiti wa vikao vyote vya chama vya Wilaya na kufuatilia utekelezaji wa maazimio ya vikao vyote vya mkoa na Taifa vya chama.
- (iii) Kuwa msemaji na mtetezi mkuu wa chama katika Wilaya
- (iv) Kutoa msimamo na sera za chama kama itakavyoamuliwa na vikao vya chama KiTaifa.

(B) KATIBU WA WILAYA

- (i) Kuitisha vikao vya chama vya Wilaya kwa kushauriana na Mwenyekiti na kukubaliana kuwepo kikao hasa vya dharura
- (ii) Kusimamia shughuli zote za uendeshaji ikiwa ni pamoja na mapato na matumizi ya fedha za chama hivyo ni mtendaji mkuu wa chama.
- (iii) Kutunza mali zote za chama na kuandaa bajeti
- (iv) Kuwa katibu wa vikao na mikutano ya Wilaya
- (v) Kuweka kumbukumbu za shughuli za chama katika Wilaya
- (vi) Kufuatilia makato ya fedha za madereva kutoka kwa kila mwajiri
- (vii) Mtendaji mkuu wa chama katika Wilaya
- (viii) Kuandaa taarifa ya shughuli za chama katika kipindi husika
- (ix) Kufuatilia marejesho ya percent toka ngazi husika
- (x) Kuhamasisha na kuingiza wanachama

(C) MWEKA HAZINA WA WILAYA

- (i) Kuandaa na kutoa taarifa ya fedha za chama katika vikao vya mkoa kwa kushirikiana na katibu
- (ii) Kubuni mbinu za kuongeza mapato ya chama katika ngazi ya mkoa
- (iii) Kuweka kumbukumbu sahihi za mapato na matumizi.
- (iv) Kuandaa bajeti

• 17: NGAZI YA MKOA •

(A) BARAZA LA MKOA

Baraza la mkoa litakuwa na Wajumbe wafuatao

- (i) Mwenyekiti wa mkoa
- (ii) Katibu wa mkoa
- (iii) Mweka hazina
- (iv) Mjumbe mkutano mkuuTaifa
- (v) Wenyevitii Wastaifu toka katika kila Wilaya
- (vi) Wenyevitii toka Wilaya zote

(B) KAMATI YA UENDESHAJI/TENDAJI YA MKOA

Kamatii ya Uendeshaji ya mkoa itakutana mara moja kila baada ya miezi sita

Itakuwa na Wajumbe wafuatao:-

- (i) Mwenyekiti wa mkoa
- (ii) Katibu wa mkoa
- (iii) Mweka hazina wa mkoa
- (iv) Mweyekiti wa Wastaifu wa mkoa
- (v) Mwakilishi wa Wastaifu kwenda Taifa
- (vi) Mjumbe wa mkutano wa Taifa

(C) KAMATI YA UENDESHAJI

Wajibu wake ni

- (i) Kusimamia chaguzi zote ngazi ya mkoa na mwenyekiti wa mkoa watasimamia uchaguzi wa kitengo cha wastaifu kupata mwenyekiti na katibu na mtunza hazina.
- (ii) Kuendesha na kusimamia shughuli za chama mkoa.

- (iii) Kusimamia utekelezaji wa maazimio ya vikao vya juu.
- (iv) Kuthibitisha mapato na matumizi ya fedha za chama na kutoa taarifa kwa baraza la mkoa.
- (v) Kushughulikia maendeleo ya madereva katika maslahi yao, umadhubuti wa vitendea kazi, uimalishaji wa chama, Afya kazini.usafi wa mazingira ya kazi yaani gari na mengineyo katika kuinua hadhi na kazi ya dereva.
- (vi) Kuandaa mikakati ya utekelezaji wa mipango ya miezi sita (6)
- (vii) Kuratibu shughuli zote za chama katika wilaya zote za mkoa.

18: VIKAO VYA MKOA

(A) BARAZA LA MKOA

- (i) Baraza la mkoa litakutana mara moja kwa mwaka
- (ii) Tarehe ya mkutano itapangwa na kamati ya uendeshaji/ tendaji ya mkoa

(B) KAMATI YA UENDESHAJI /TENDAJI

- (i) Tarehe ya mkutano itapangwa na kamati tendaji

19. WAJIBU WA VIKAO VYA MKOA

(A) BARAZA LA MKOA

- (i) Kupokea na kujadili taarifa ya kazi za chama kwa kipindi cha mwaka •mmoja kama itakavyowasilishwa na kamati ya mkoa.
- (ii) Kuchagua viongozi wafuatao
- (iii) Wajumbe wa kamati ya uendeshaji mkoaa Mfano; Mwenyekiti wa mkoa, katibu wa mkoa, mweka hazina wa mkoa.
- (iv) Kuchagua wawakilishi wa chama ngazi ya Taifa, mfano mwakilishi wa wastaa fu kwenda Taifa na mjambe. Kupokea na kujadili taarifa ya mapato na matumizi ya fedha ya chama kama ilvyowasilishwa na kamati ya uendeshaji ya mkoa.
- (iv) Kusimamia vyombo vya uchumi vya chama katika mkoa.
- (v) Kupokea taarifa toka wilayani kama zitavyowasilishwa na wenye viti.
- (vi) Kuandaa mikakati ya utekelezaji wa mipango ya miezi sita hata zaidi.
- (vii) Kujaza nafasi zilizo wazi za uongozi katika mkoa
- (viii) Kuwaondoa madarakani viongozi waliowachagua watakapopatikana na hatia baada ya kuwapa fursa ya kusikilizwa{kujitetea}

20: KAZI NA MADARAKA YA VIONGOZI WA MKOA.

Mwenyekiti

- (a) Kama zilivyoainishwa kifungu namba 16 (a) (i) ,(ii) (iii) na (iv) isipokuwa utatoa neno wilaya na kuwa mkoa
- (b) **Katibu** pia kama zilivyoainishwa kifungu 16: b (i)- (x) isipokuwa utatoa neno wilaya na kuwa mkoa.
- (c) **Mwekahazina** pia kama zilivyoainishwa 16: C (i), (ii), na (iii).isipo kuwa unatoa neno wilaya unaweka mkoa.

21: NGAZI YA TAIFA.

a. WAJUMBE WA NGAZI YA TAIFA

Mkutano mkuu wa Taifa, utakuwa na wajumbe wafuatao:-

- i. Wajumbe wa Baraza la Taifa
- ii. Wajumbe wa kamati ya uendeshaji/Tendaji ya Taifa
- iii. Mjumbe mmoja kutoka kila tawi.

b. BARAZA LA TAIFA

Litakuwa na wajumbe wafuatao:

- (i) Kamati ya utendaji Taifa
- (ii) Mwenyekiti kitengo cha wastaifu toka kila mkoa.
- (iii) Mwenyekiti katibu, mjumbe, na mjumbe mmoja kutoka katika kila mkoa

c. KAMATI YA UTENDAJI WA TAIFA

Wajumbe wake ni kama ifuatavyo:-

- (i) Mwenyekiti wa Taifa
- (ii) Makamu mwenyekiti wa Taifa
- (iii) Katibu Mkuu wa Taifa
- (iv) Naibu Katibu Mkuu wa Taifa
- (v) Mweka hazina mkuu
- (vi) mjumbe
- (vii) Mwakilishi wa madereva wastaifu

22. TARATIBU ZA VIKAO VYA TAIFA

a. MKUTANO MKUU WA TAIFA

- i. Mkutano mkuu wa Taifa utakuwa ndiyo mkutano mkuu wa chama wenye madaraka ya mwisho.
- ii. Mkutano mkuu wa Taifa wa kawaida utakuwa mara mbili kwa miaka mitatu. Mkutano wa dharura utaitishwa hoja inapo jitokeza.
- iii. Tarehe ya mkutano itapangwa na Baraza la Taifa
- iv. Notisi itatolewa siku sitini kabla ya tarehe ya mkutano.

b. BARAZA LA TAIFA

- (i) Baraza la Taifa litahitajika liwe na mkutano wake kila baada ya mwaka mmoja au vinginevyo.
- (ii) Tarehe ya mkutano itapangwa na kamati ya utendaji ya Taifa.
- (iii) Notisi itatolewa siku 30 kabla ya tarehe ya mkutano

c. KAMATI YA UTENDAJI YA TAIFA

- (i) Kamati ya utendaji ya Taifa itakuwa na vikao viwili (2) kwa mwaka.
- (ii) Tarehe ya kikao itapangwa na Katibu Mkuu kwa kushirikiana na mwenyekiti mkuu wa chama.
- (iii) Notisi itatolewa siku 30 kabla ya tarehe ya mkutano.

23: WAJIBU WA VIKAO VYA TAIFA

- (a) Mkutano mkuu wa Taifa kazi na wajibu ni kama ifuatavyo
- (i) Kupokea na kujadili taarifa za kazi ya chama kwa kipindi cha mwaka mmoja kama itakavyo wasilishwa na Baraza la Taifa.
  - (ii) Kupokea na kujadili taarifa ya mapato na matumizi ya fedha za chama kwa kipindi cha mwaka mmoja kama itakavyowaasilishwa na Baraza la Taifa.
  - (iii) Kufanya mabadiliko ya katiba kwa uamuzi wa theluthi mbili za wajumbe walio na haki ya kupiga kura.
  - (iv) Kuwachagua viongozi wa chama wafuatao:-
    - Mwenyekiti wa Taifa
    - Makamu mwenyekiti wa Taifa
    - Katibu Mkuu
    - Naibu Katibu Mkuu
    - Mweka hazina.
    - Mjumbe na mstaifu
  - (v) Kupokea na kuitisha mipango ya miaka mitatu ya chama.
  - (vi) Kuchagua wawakilishi wa chama katika vikao vya muungano wa vyama vya wafanyakazi kitaifa na vyama vya kimaTaifa vinavyohusisha chama.
  - (vii) Kuitisha majina ya wanachama wa heshima.
  - (viii) Kuitisha sera za chama.
  - (ix) Kuwaondoa madarakani viongozi waliochaguliwa ikiwa watapatikana na hatia baada ya kuwapa fursa ya kuwasikiliza.
- (b) **Baraza kuu la Taifa kazi zake ni:-**
- (i) Ni sawa na kifungu 22 a (i) na (ii)
  - (ii) Kutoa mapendekezo ya kifungu namba 22.(iii)
  - (iii) Kupendekeza majina ya wanachama wa heshima.
  - (iv) Kutayarisha mipango ya miaka mitatu ya chama
  - (v) Kuitisha pendekezo la mkaguzi wa Fedha za chama, na kuitisha bajeti
  - (vi) Kutengeneza kanuni za chama na kuzirekebisha pindi inapobidi
  - (vii) Kujaza nafasi zilizowazi katika ngazi ya uongozi Taifa.
  - (viii) Kuchukua hatua za kinidhamu dhidi ya viongozi wa kitaifa hii ikiwa ni pamoja na kusimamisha uongozi wakati ukisubiriwa uamuzi wa mkutano mkuu wa Taifa.
- (c) **Kamati ya utendaji ya Taifa kazi zake ni kama ifuatavyo:-**
- (i) Kuendesha na kusimamia shughuli za chama
  - (ii) Kusimamia utekelezaji wa maazimio ya vikao vya juu.
  - (iii) Kudhibiti mapato na matumizi ya Fedha za chama na kutoa taarifa kwa Baraza la Taifa.
  - (iv) Kusimamia vyombo vya urchumi vya chama, na kuitisha bajeti
  - (v) Kushughulikia maendeleo ya madereva katika elimu na mafunzo, ushirika na ushirikishwaji, urchumi, utafiti na mipango, mambo ya nje, fedha, utawala, sheria, uhusiano kazini, usafi wa mazingira na mengineyo katikakuinua hadhi ya kazi ya udereva.
  - (vi) Kuandaa agenda za mikutano ya Baraza la Taifa.

- (vii) Kuchagua wajumbe wawili kuwa watia sahihi katika hundi za chama.
- (viii) Kamati ya utendaji ya Taifa inahaki kufuta ujumbe wa mjambe yeyote wa kamati ya utendaji au kamati nyingine iwapo mjambe atakosa kuudhuria mikutano mitatu (3) mfululizo bila taarifa.
- (ix) Kuajiri watumishi wa chama.
- (x) Kupendekeza mkaguzi mkuu wa mahesabu ya chama.
- (xi) Kupendekeza majina ya wanachama wa heshima.

24: KAZI NA MADARAKA YA VIONGOZI WA TAIFA.

- a. **Mwenyekiti wa Taifa wa chama** kazi zake ni kama zilivyoainishwa katika kifungu cha 16(a) (i) hadi(iv) isipokuwa unatoa neno wilaya unaweka Taifa, kuwepo katika kuandaa budget, pia kusimamia uongozi wa mikoa na wizara pia kusimamisha kwa muda kwa uongozi wa mkoa au wizara kama kuna tatizo au mgogoro wowote. Kuwa kiongozi na msemaji wa chama.
- b. **Makamu mwenyekiti wa chama Taifa**
  - (i) Ni Naibu Kiongozi mkuu wa chama
  - (ii) Kuongoza vikao vya Taifa kama Mwenyekiti hayupo
  - (iii) Kuwa Msaidizi wa Mwenyekiti wa chama
  - (iv) Kuwa kaimu wa Mwenyekiti kama hayupo
- c. **Katibu Mkuu**

Kazi zake ni kama zilivyoainishwa katika kifungu namba 16: b (i),(ii),(iii) hadi (x) isipokuwa litolewe neno wilaya liwe Taifa. Pia (xi) Ni mkuu wa watumishi wa chama (xii) kuhusika na utoaji wa vitambulisho kwa wanachama. (xiii) mdhibiti mkuu wa fedha na mali za chama katika ngazi zote na kuandaa budget kushirikiana na mwekahazina na mwenyekiti.
- d. **Naibu Katibu Mkuu**
  - i. Naibu katibu atamsaidia Katibu Mkuu katika utekelezaji wa shughuli zote zilivyoainishwa katika kipengele C.
  - ii. Atakuwa kaimu Katibu Mkuu wakati katibu mkuu hayupo
- e. **Mweka hazina**

Kazi zake ni

  - (i) Kusimamia mapato na matumizi ya fedha za chama.
  - (ii) Kuweka kumbukumbu sahihi ya mapato na matumizi ya chama kwa kushirikiana na Katibu Mkuu.
  - (iii) Kuandaa na kutoa taarifa ya mapato na matumizi ya chama kwa mkutano mkuu wa chama, Baraza la Taifa na kamati ya utendaji wa Taifa.
  - (iv) Kubuni mbinu za kuongeza mapato ya chama
  - (v) Kutunza fedha za chama kwa kushirikiana na Katibu Mkuu wa chama.
  - (vi) Kuwa mweka sahihi katika hundi na kuandaa budget kwa kushirikiana na katibu na mwenyekiti.

25. WADHAMINI WA CHAMA.

- a. Wadhamini wa chama watakuwa ni madereva wa heshima na waliojitelea kuanzishwa na kuimalisha chama kwa juhud zao, kwa mali zao na wawe waaadilifu.
  - Mkutano mkuu utachagua wadhamini wanné kutokana na wanachama wa chama cha madereva walio na umri wa zaidi miaka 35 na mmoja kutoka Kitengo cha Wastaafu.
  - Wadhamini watahudhuria vikao vya Baraza kuu la Taifa kama waalikwa.
  - Wadhamini watachagua mwenyekiti na katibu kutoka mionganii mwao.
  - Fedha na mali ya chama zitadhibitiwa kwa jina la baraza la wadhamini.
  - Mikataba yote, Hati na dhamana za fedha za chama zote zitamilikiwa kwa jina la wadhamini na kuhifadhiwa na Katibu Mkuu na isiwe siri.
  - Wadhamini watalipwa posho ya kila mwezi kutokana na fedha za chama, kwa viwango vitakavyo amuliwa na Baraza kuu la Taifa.
- b. Mwanachama ataacha kuwa mdhamini ikiwa
  - i. Atafukuzwa uanachama
  - ii. Atakuwa amepata matatizo ya kiakili
  - iii. Atafariki
  - iv. Atavunja maadili na baraza kuu likaona hafai.
  - v. Atajiuzulu.
  - vi. Atapatikana na kosa la jinai (ndani na nje ya chama).
  - vii. Atastaafu Atashindwa kuhudhuria vikao vitatu (3) pamoja na dharura mfululizo hata kama anaumwa kwa muda mrefu zaidi ya miaka mitatu (3)

26: VITENGO.

- a. **KITENGO CHA WASTAAFU.**

Kutakuwa na kitengo cha wastaafu ambacho kitakuwa na kamati za wastaafu katika kila ngazi, kamati hizi zitafanya shughuli zake Tumeweka kitengo hiki ili kupeana usoefu wa kazi maadili na busara kwenye mikutano na hata wakati wa kudai hakizetu.

  - i) chini ya katibu wa chama wa ngazi husika.
  - ii) Kabla ya kufanyika kwa mikutano mkuu wa tawi, Wilaya, Mkoa au Taifa vikao vya kamati za wastaafu vitafanyakwa kwanza.
  - iii) Viongozi wa kamati za wastaafu ngazi mbalimbali watachaguliwa na wajumbe wastaafu watakao hudhuria mikutano mkuu/Baraza za mikoa sambamba na uchaguzi wa viongozi wengine wa chama.

27: TARATIBU ZA KUITISHA VIKAO.

- b. **Notisi ya mikutano yote ya vikao vya Taifa hadi Tawi itaonesha.-**
  - (i) Agenda za mikutano
  - (ii) Mahali pa kufanya mikutano
  - (iii) Tarehe ya mikutano
  - (iv) Siku ya mikutano
  - (v) Saa ya mikutano

Maagizo mengine yatakayo wahusu wajumbe wanawake au wastaa fu watakahudhuria mikutano mikuu/mabaraza ya ngazi husika, sambamba na uchaguzi wa viongozi wengine wa chama.

- c. Notisi ya mikutano yote ya Taifa, Mkoa, Wilaya,na matawi itakuwa kwa maandishi mwezi mmoja kabla

28. UCHAGUZI WA VIONGOZI NA MUDA WAKE.

- a. Utakapofika wakati wa uchaguzi ngazi zinazohusika zitawachagua wajumbe wa mkutano mkuu, Baraza na kamati ya uendeshaji /utendaji ya kila ngazi kama walivyoordheshwa.
- b. Muda wa uongozi wa wajumbe wote wa vikao vya Taifa, Mikoa, Wilaya na mashina ni miaka mitatu (3).
- c. Kila nafasi ya uongozi inaweza kugombewa na mwanachama yoyote kwa kipindi chochote.
- d. Nasafi yoyote ya kuchagua, kuteuwa na kuwakilisha nilazima izingatie jinsia kama zipo

29. WATUMISHI WA CHAMA.

- a. Watumishi ambao ni watendaji wa chama katika makao makuu ya chama watakuwa ni Katibu Mkuu, Mwanasheria na Maafisa wengine watakao ajiriwa na kamati ya utendaji ya Taifa.
- b. Kamati ya utendaji ya Taifa ndicho chombo cha kuajiri watendaji, kulingana na haja na uwezo wa chama.
- c. Waajiriwa wote watafanya kazi kwa mujibu wa mikataba yao ya kazi
- d. Watumishi wa chama watalipwa mishahara yao kutokana na fedha za chama kwa viwango vitakavyo amuriwa mara kwa mara na kamati ya utendaji ya Taifa.

SEHEMU YA NNE:

FEDHA NA MALI ZA CHAMA

30. MAPATO

a. Ada za uanachama

Ni 2% au kiwango chochote kitakacho amuliwa na mkuu (7000), ya kila mwezi kutoka katika mshahara wa wanachama au mafao anayopewa ya kila mwezi kwa wale wastaifu.

b. Michango

Kamati tendaji za matawi kwa kuafikiana na wanachama wote ,kamati tendaji za wilaya, Mabaraza ya mikoa na Taifa yanaweza kuchangisha michango maalum kwa ajili ya miradi ya chama baada ya kupata kibali kutoka kwa Baraza la Taifa au kamati ya utendaji ya Taifa lakini lazima likubaliwe na ngazi zote husika za eneo husika yaani vikao husika.

c. Mapato mengine

- Mauzo yatokanayo na mali ya chama
- Riba itokanayo na amana za chama
- Mapato yatokanayo na misaada ya wahisani
- Njia nyinginez za mapato kama itakavyoamuliwa na kukubaliwa katika vikao vya chama.
- Ada ya huduma.

d. Katibu Mkuu/Katibu wa ngazi husika atafungua akaunti katika Benki kwa jina la chama na kuhakikisha kuwa fedha za chama zote zinaingizwa katika Akaunti hizo.

31. MATUMIZI YA FEDHA ZA CHAMA.

Fedha za chama zitatumiwa kwa mambo haya yafuatayo

- Malipo ya mishahara, posho, pango, na gharama za maafisa wa chama.
- Malipo ya mambo ya utawala wa chama na ukaguzi wa fedha za chama.
- Malipo ya kuendeshea kesi /migogoro katika kulinda haki za chama na wanachama.
- Kutatua migogoro ya kikazi
- Malipo ya adhabu yoyote iliyotolewa dhidi ya chama
- Malipo ya ushirikishwaji wa chama
- Kutumika kama kianzio cha uwekezaji kama itakavyo amuriwa na Baraza kuu la Taifa.
- Malipo mengine halali kwa manufaa ya chama.
- Kiwango na namna ya kulipa kanuni za fedha zitaeleza

32. TARATIBU ZA UTUNZAJI WA FEDHA.

- a. Kamati ya utendaji ya Taifa itawajibika kwa baraza kuu la Taifa katika uendeshaji na usimamizi wa fedha zote za chama.
- b. Baraza kuu la Taifa litatoa taarifa ya fedha za chama katika kutano mkuu wa Taifa baada ya kupokelewa kutoka kamati ya utendaji ya Taifa.
- c. Fedha zote za chama zitakazopokelewa zitawekwa katika akaunti ya chama
- d. Watakahusika na utoaji wa Fedha za chama katika Benki kwa ngazi zote ni hawa wafuatao.
  - Katibu Mkuu/katibu
  - Mwekahazina
  - Wanachama wawili wengine wasio viongozi hawa watateuliwa na kamati za uendeshaji/utendaji za ngazi zinazohusika
- e. Saini za watu watatu ambao ni Katibu Mkuu/katibu, mweka hazina na mwanachama mmoja asiyé kiongozi. Ndizo zitakazo toa fedha Benki.
- f. Kamati ya Utenaji ya Taifa/ Kamati ya uendeshaji
- g. Zitawajibika kuhakikisha kuwa mahesabu yote ya fedha za chama yanakaguliwa kila mwaka na taarifa zitatolewa k atika ngazi zote.
- h. Baraza la Taifa litawasilisha mahesabu yaliyokaguliwa kwenye mkutano mkuu wa chama Taifa.
- i. Mahesabu ya fedha za chama ni pamoja na fedha za Wilaya, mikoa na Taifa.
- j. Baraza la Taifa litapendekeza mkaguzi wa fedha za chama Baraza la Taifa litaanzisha, litasimamia na kudhibiti mfuko wa dharula wa Taifa kwa kuzingatia kanuni zingine za fedha.
- k. Taratibu za utunzaji wa fedha zitahusisha ngazi zote zinazopokea fedha za chama.
- l. Katibu Mkuu atapokea na ataturza fadha za chama na atazigawa katika ngazi husika kwa maelekezo yatakayotolewa na Baraza la Taifa.

33. BAJETI YA CHAMA YA MWAKA.

- a. Kamati ya utendaji ya wilaya/mkoa/Taifa itaandaa bajeti ya chama kwa ngazi zao na kipeleka kwenye baraza kuu kiisha mkutano mkuu.
- b. Mapato yatokanayo na ada za wanachama yatagawanywa kwa matumizi ya viwango maalum kwa ngazi mbalimbali za chama kama itakavyoamuriwa na Baraza la Taifa.

34. MALI ZA CHAMA.

- a. Katibu Mkuu ataamua juu ya manunuzi, usambazaji, wa mali za chama kama itakavyoamuliwa na baraza la Taifa.
- b. Mali zote za chama zinazohamishika na zisizohamishika itakuwa chini ya uangalizi na uthibiti wa baraza la wadhamini wa chama.

SEHEMU YA TANO.

MENGINEYO

35. KUPIGA KURA

- (i) Kura zote zinazohusu uchaguzi zitafanywa kwa siri
- (ii) Mwanachama hai ndiye atakaye hudhuria vikao vinavyomhusu na kuwa na haki ya kupiga kura.
- (iii) Watumishi wa chama hawatakuwa na haki ya kupiga kura katika vikao vyote ambavyo wao ni wajumbe isipokuwa katika shughuli za Tawi la wafanyakazi na kwenye Baraza la wafanya kazi wa chama.

36. UTATUZI WA MIGOGORO.

Ikiwa kutakuwepo na hali isiyokuwa ya maelewano kati ya mwajiri na mwanachama/mfanyakazi, wanachama /wafanyakazi ngazi ya uongozi inayohusika katika eneo la mgogoro itachukua hatua zinazostahili kwa kuzingatia taratibu za kutatta migogoro ambazo zimepitishwa na Baraza la Taifa.

37. AKIDI.

Isipokuwa tu kama itaagizwa vinginevyo katika vifungu vya katiba hii, akidi ya vikao vyote vya chama itakuwa nusu ya wajumbe walio na haki ya kuhudhuria katika kikao kinachohusika.

38. TAFSIRI YA KATIBA

Ikiwa matatizo yoyote yataokea katika kutafsiri katiba hii kutokana na kukosekana kwa vipengele au matatizo mengine basi kamati ya utendaji ya Taifa itakuwa na uwezo wa kutafsiri katiba hii kulingana na madhumuni yake Tafsiri sahihi ya mwisho itatolewa na baraza kuu la Taifa kwa niaba ya mkutano mkuu wa Taifa.

39. MABADILIKO YA KATIBA.

- i. Katiba hii inaweza kubadilishwa na mkutano mkuu baada ya theluthi mbili (2/3) ya wajumbe wote na mkutano mkuu kukubali mabadiliko hayo.
- ii. Taarifa ya mapendekezo au vidokezo vya masahihisho ni lazima viwe vimemfikia Katibu Mkuu siku sitini (60) kabla ya kufunguliwa kwa mkutano mkuu ambao utajadili mapendekezo hayo.

40. KANUNI ZA CHAMA

- i. Kutakuwa na kanuni za chama ambazo zitaenda sambamba na Katiba ya chama lakini pale ambapo patakuwa na utatanishi Katiba itatawala.
- ii. Kanuni zitatungwa na baraza kuu la Taifa kanuni za chama zitaweka utaratibu wa kuitisha na kuendesha mikutano kuweka akidi na jinsi ya kutunza kumbukumbu za mikutano ya chama, utaratibu wa uchaguzi na utaratibu wa fedha jinsi ya kulipa kwa watu gani, kiwango gani na kwa kazi gani.

41. MUDA WA KUKAIMU.

- i. Muda wa kukaimu nafasi yoyote ya uongozi katika chama utakuwa siyo zaidi miezi kumi na miwili (12) pale nafasi zinapokuwa wazi kutokana na kufukuzwa, kufariki, kuhama au kujiuzuru, mamlaka husika itabidi wajaze nafasi hizo kwa kutangaza nafasi wazi.
- ii. Pale ambapo nafasi itakuwa wazi kwa sababu kiongozi atakuwa masomoni au kazi yoyote itakayokubaliwa na chama nafasi hiyo itaendelea kukaimiwa hadi atakaporudi.

42. KUFUKUZWA UANACHAMA.

Mwanachama wa chama cha madereva wa serikali Tanzania ikiwa ni pamoja na kiongozi wa kuteuliwa atafukuzwa uanachama kama:-

- a. Amejipatia uanachama kwa hila/ujanja/kudanganya/bila kustahili.
- b. Amethibitika kutumia fedha za chama vibaya /kwa ubadhilifu na kupoteza /kuharibu mali ya chama inapobidi attachukuliwa hatua za kisheria.
- c. Ni mwanachama wa chama kingine cha wafanyakazi
- d. Ametenda vitendo vinavyopingana na katiba au maamuzi ya mkutano mkuu wa chama.
- e. Amethibitika kuwa msaliti wa chama.
- f. Kama itabidi kumfukuza uanachama utaratibu ufuatao utafuatwa.
- g. Baraza la Taifa kwa kuititia mabaraza ya wilaya na mkoa
- h. Kamati ya utendaji ya Taifa itawasiliana na mwanachama wa maandishi kuhusu maamuzi.

43. KUJAZA NAFASI ZILIZO WAZI ZA UONGOZI

- a. Nafasi ya uongozi itahesabiwa kuwa ikowazi endapo kiongozi anayehusika atakuwa.
  - Ameachishwa kazi
  - Amejiuzuru
  - Amefariki
  - Amepata matatizo ya kiakili
  - Atafukuzwa uongozi
  - Amestaifu.
- b. Utaratibu wa kujaza nafasi zilizowazi utafafanuliwa kwenye kanuni za chama.

44. TAWI LA WAFANYAKAZI WA CHAMA

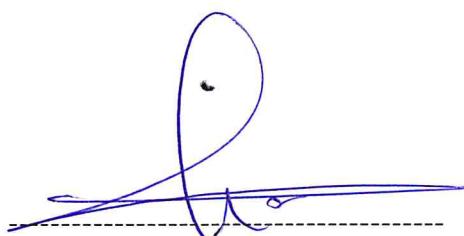
- a. Kutakuwa na tawi maalumu la wafanyakazi wa chama cha madereva wa serikali Tanzania
- b. Kutakuwa na baraza la wafanya kazi wa chama na jukumu lake ni kumshauri mwajiri yaani(C.M.S.T) kuhusu namna ya kuboresha maslahi ya watumishi na kuongeza Tija.

45. KUUNGANA AU KUUNDA SHIRIKISHO.

Chama cha madereva wa serikali Tanzania kinaweza kuungana na chama au vyama vingine au kujishirikisha na shirikisho lolote ndani na nje ya nchi.

46. KUFUTA CHAMA CHA MADEREVA WA SERIKALI TANZANIA.

- (a) Chama cha madereva wa serikali Tanzania kinaweza kufutwa au kufungiwa kuendesha shughuli zake baada ya uamuzi huo kukubaliwa na theluthi mbili ya wajumbe wote wa mkutano mkuu.
- (b) Maamuzi ya kufuta chama cha madereava wa serikali ya Tanzania ni lazima yaeleze mgawanyo wa mali ya chama kama baraza la Taifa na wadhamini wa chama na watakavyo pendekeza kwa kuzingatia sheria zilizopo za nchi.

CHARLES PETER MWAIHOJO
KATIBU MKUU

BAHATISHA NKALA
MWENYEKITI